

Mani Nedir? Mani Hakkında Kısaca Özet Bilgi

İçindekiler

- [Mani Nedir? Mani Hakkında Kısaca Özet Bilgi](#)
- [Manilerin çeşitleri nelerdir?](#)
- [Düz mani](#)
- [Cinaslı mani](#)
- [Kesik mani](#)
- [Yedekli mani](#)
- [Güzel Mani Örnekleri](#)

Anonim halk şiirinin tek dörtlükten oluşan nazım biçimidir. Pek çoğunun söyleyeni belli değildir. Anadolu'da daha çok, genç kızlar ve kadınlar arasında türetilir ve ezgiyle söylenir. Saz eşliğinde söylenenlere de rastlanır.

Mani söylemekle ilgili olarak "mani düzmek, mani atmak, mani yakmak" gibi ifadeler de kullanılır. Mani söyleyen kişilere ise halk arasında "mani yakan, mani düzen, mani atan, manici" gibi isimler verilir. En iyi mani söyleyenlerse "manici başı" olarak anılır. Maninin konusu çoğunlukla "aşk" olmakla birlikte, manilerde "ağıt, yergi, öğüt" gibi konuların da işlendiği görülür. Maniler konularına göre "aşk manileri, öğüt manileri, yergi manileri" isimleriyle anılır.

Maninin kafiye düzeni "aaxa" şeklindedir. Asıl düşünce son dizededir. Birinci ve ikinci dizelerin konuyla pek ilgisi yok gibi görünmekle birlikte, bunların konuyu çağrıştıran bir niteliği vardır. Manici, asıl duygu ve düşüncesini dördüncü dizede dile getirir.

Manilerin çeşitleri nelerdir?

Düz mani

Yedişer heceli dört dizeden oluşur. Kafiyeleleri genellikle cinassızdır.

Kahve Yemen'den gelir Bülbül çimenden gelir Ak topuk beyaz gerdan Her gün hamamdan gelir

Bu mani 7'li hece ölçüsüyle söylenmiş ve kafiye düzeni aaxa şeklindedir.

Cinaslı mani

Kafiyenin cinaslı sözlerle yapıldığı manilerdir. Mani benim ezberim Kan ağlıyor gözlerim Ben yârimin yolunu Akşam sabah gözlerim
Yukarıdaki manide “gözlerim” sözleri kafiye ile yapılmıştır. Bu sözler isim ve fiil olarak kullanılarak cinaslı kafiye yapılmıştır.

Kesik mani

Birinci dizesindeki hece sayısı yediden | az olan maniler kesik mani adı verilir. Fakat meydan ve kahvehanelerde söylenen ve ilk dizeleri “aman” ünlemiyle doldurulan manilerse İstanbul manileri olarak anılır.

Yara sızlar

Ok değmiş yara sızlar

Yaralının hâlinden

Ne bilsin yarasızlar

Yukarıdaki maninin ilk dizesi, yedi heceden az olduğu için bu bir kesik mani örneğidir.

Yedekli mani

Düz maninin sonuna aynı kafiyede iki dize daha eklenerek söylenen manilere “yedekli mani” ya da “artık mani” adı verilir.

Ağlarım çağlar gibi

Derdim var dağlar gibi

Ciğerden yaralıyım

Gülerim çağlar gibi

Her gelen bir gül ister

Sahipsiz bağlar gibi

e. Deyiş: İki kişinin karşılıklı olarak söylediği manilerdir. Soru - cevap şeklinde düzenlenir.

BAŞKA BİR KAYNAK:

Manilerin konusu daha çok aşktır, fakat manilerde bundan başka ayrılık, öğüt, eleştiri, ölüm

gibi konuların işlendiği görülür. Manilerin kafiye düzeni (aaxa) şeklindedir. Manide ilk iki dize konuyla ilgisi olmayan doldurma dizelerdir. Manici asıl söylemek istediğini son dizede söyler.

Yapıları bakımından maniler düz, cinaslı, yedekli, karşılıklı ve katar mani olmak üzere beş çeşittir:

a. Düz Mani: Dört mısralı, yedi heceli ve “aaxa”şeklinde kafiyelenen manilere “tam mani” veya “düz mani” adı verilmektedir.

Ana başa tac imiş
Her derde ilaç imiş
Bir evlat pir olsa da
Anaya muhtaç imiş

b. Cinaslı-Kesik Mani: Yaygın olarak dört-beş mısradan oluşan, ilk mısraı yedi heceden daha az ve cinaslı kafiyelerin kullanıldığı manilere “cinaslı mani” veya “kesik mani” adı verilmektedir.

Almadan
Kokun aldım almadan
Bir de yüzün göreyim
Tanrı canım almadan

c. Yedekli Mani: Dört veya beşten fazla mısraıyla kurulan manilere “yedekli mani” veya “artık mani” denilmektedir. Kesik manilerde cinas kullanılmasına karşılık yedekli manilerde cinas kullanılmaz.

Şu dağlar garip dağlar
İçinde garip ağlar
Kimse garip ölmesin
Garip için kim ağlar
Ağlarsa anam ağlar
Gerisi yatan ağlar

d. Karşılıklı Mani (Deyiş): İki kişinin karşılıklı olarak söyledikleri manilerdir. Bunlar sorulu cevaplı biçimde düzenlenir. Bu manilerde kimi zaman maninin kimin ağzından

söylendiđi belirtilir.

Kız tarafı:

Hoş geldiniz, hoş geldiniz

Bereket getirdiniz

Varsa bir niyetiniz

Çekinmeden deyiniz

Görücü:

Tellidir süpürmeniz

Gülle dolu bahçeniz

Niyetimiz bellidir

Kızınızı isteriz

e. Katar Mani: Bir konu bütünlüğü içinde birbiri ardınca gelen manilere katar mani denir.

Evvel Allah adına

Şükürler bin yâdına

Mil çekilsin ol göze

Hor bakan üstadına

Baharı benzer yaza

Şahini mail kaza

Bu bir katar manidir

Bir bir diyelim size

Okudum hiçe geldi

Kısmet bu gice geldi

Hazret-i İbrahim'e

Gör kurban nice geldi...

Güzel Mani Örnekleri

<p>Bostanlarda fasulye Anam gitti gezmeye Ben anamdan öğrendim İnce boncuk çizmeyeKoyunum var karaman Gaybolursa araman Ben bir reçber kızımı Şehirliye yaramanDere boyu gidelim Koyun kuzu güdelim Sennen beni görmüşler İnkâr bayım edelimAk koyun kuzusuna Gün tutmuş postusuna Ne desen de ağlasam Arımın yazısınaTren gelir öterek Kömürünü dökerek Ben anamdan ayrıldım Gözüm yaşım dökerekTut yedim duttu beni Yârim unuttu beni Yarı yola varmadan Hıçkırık tuttu beniAk tavuk aldın mı? Kümese koymadın mı? Kör olası gaynana Sen gelin olmadın mı?Kapelesi ketenden Yârim indi trenden Boynuna sarılayım Gülünü incelmeden Kayalar yarılsın Yar bana darılsın Yar bana darılıp da Ellere sarılması Çaya inesim geldi Şeker yiyelim geldi Ala gözlü ablamı Gene göresim geldi</p>	<p>Su içtim kana kana, Sular akar yana yana, Yüzün bir gün görmedim, Bilmem gidem ne yana.Merdiven indirdiler, Atlara bindirdiler, Kızım seni kahır eline gönderdiler, Ağlar silinir silinir ağlar.Gelin geldi evimize, Şenlik kurdu köyümüze, Hoş geldin allı gelin, Sefa geldin pullu gelin.Baban carsıya vardı mı? Alını yeşilini aldı mı? Suda kızıma dedi mi? Haydı kızım kutlu olsun.Haydı kızım kınan kutlu olsun, Burada dilin tatlı olsun. Çağırın gelin kızın anasını Kızı gelin oldu görsün.Allah muradını verdi bugün, Anasını kızsız koyan Evlerini ıssız koyan, Testisini susuz koyan.Kahve doktum kuruna, El vurmayın durula, Yârime yar diyeni, Sol göğsünden vurula.Bayburt'a giden yollar Uzadıkça uzarlar, Geçme bizim kapıdan Eller bana kızarlar. Maşrapanın kalayı, Kızlar çeker halayı, Allah için söyleyin, Var mı askın kolayı. Suya bulgur ezerim, Hem ezer hem süzerim, Ben yarımın derdinden Deli olmuş gezerim.</p>
--	--

<p> Çaya indim taş buldum Yüzüğüme kaş buldum Neredeydin la sürgün Yanıma yoldaş buldumArabası kirenden Mendil sallar trenden Abenim nazlı yarım Nasıl ayrıldın bendenKara tren ak tren Askerleri say tren Benim yarım kırkbeşti Postasıyla say trenki çeşme yanyana Su içsem kana kana Bana ediresini ver Mektup yazayım sanaSergenlerde çekirdek Bostanlarda bitecek Ben isterim babamdan Dört davul sekiz köçekEvleri var üst başta Kundum dalda taşta Sen orada ben burda Akıl kalmadı baştaHarmanı yuvarladım Samanı çuvalladım Gara gözlü ey abim Allaha ismarladımKeteni bez edeyim Hangi yol gözeteyim Kara gözlü yarımı Kimlere benzeteyim Mendil serdim bir taşta Neler geldi bu başta Öptüm bir kız yanağı Dedi bana çok yaşa İp attım ucu kaldı Ocakta saçı kaldı Ben büyüttüm el aldı Yürekte açığı kaldı </p>	<p> Eğer gelinim iyi olursan Bizde seni överiz Kotu olursan gelinim Hepimizde döveriz.Karatavuk olmadın mı? Dallara konmadın mı? Şebek yüzlü kaynanam, Sen gelin olmadın mı?Karşındaki gök ekin, Aldırdım elimdekin, Her soran benim sorar, Sormazlar kalbimdekin.Ekim ekim düzlere, Diken oldum gözlere, İşte ben gider oldum, Ayaş kalsın sizlere.Yıldırım vurdu bizi, Dal gibi kırdı bizi, Araya girdi düşman, Dağlar ayırdı biziArabamın tekeri Hem ileri hem geri Benim de bir yârim var Oruçlar'ın şoförüAvlu dibi örümcek Aklım gitti görüncek Ben aklımı yemedim Köylülere gidecekAyağında mesi var Odasında sesi var Bekâr oğlan değil mi? Kızlarda hevesi var Ayakkabı aldırırım Bir sele topukları Beni baştan çıkaran Taşköprü kopukları Ayakkabı giyerim Üstü beyaz olursa Kaynanamı severim Oğlu güzel olursa </p>
--	---

<p>Gökde yıldız niniylen Köçek oynar ziliylen Ayağına taş batmış Siliyor mendiliylenDam kapısı açıldı İnce boncuk saçıldı Yar kapıdan girince Gözüm gönlüm açıldıDağda tavşan oynuyor Yelesini yağlıyor Ötmüş yârim dizime Garip garip ayılıyorIrmak coştı kül oldu Yârim sana ne oldu Olan oldu a gülüm Madenkeş sebep olduTütün içtim lüleden Benim yârim Günye'den Biricik biricik baş olmaz Hoş geldiniz cümledenDamda kırat harlıyor Kapılan parlıyor Aşmış yengem geliyor Beyaz mendil sallıyorKayalar yarılmasın Yar bana darılmasın Yar bana darılıp da Ellere sarılmasınAt üstünde cenderme Dut kolundan goyverme Giz ben seni atacın Kimselere deyverme Sarı kâğıt yazarım Sandık sandık basarım Yârimi vermezlerse Ben kendimi asarım Kar yağıyor yağıyor Abamı giyeceğim İhtiyara varıp da Goca mı diyeceğim</p>	<p>Cuma köyün yolları Dönüm geliyor dönüm Cuma köyünden kız almak Ölüm geliyor ölümYarımca'da saz olur Gül açılır yaz olur Ben yârime gül demem Gülün ömrü az olurHereke'dir köyünüz Buz gibidir suyunuz Köyünüzü beğendim Yok, mu bekâr kızınızHarmanlardan geçiver Ata yonca biçiver İki tane yar olmaz Birinden vazgeçiverDikenli'nin dağları Üzüm yapmaz bağları Üzüm yapsa bağları Evlenir oğlanlarıKarpuz kestim kan gibi Uzadı urgan gibi Yarımca kızları Kınalı kurban gibiYarımca'da saz olur Gül açılır yaz olur Ben yârime gül demem Gülün ömrü az olurKirazımız dalbastı Dalları kiraz bastı Delikanlı söz etti Kızlar yüzünü astı Bu kiraz budak budak Olur, mu kiraz dudak Yarımca'nın güzeli Canımdır sana adak Duvarda makas asulu Elbiseler kesülü Bana mani sorarsan Kirli çuval basulu</p>
---	--